

บทคัดย่อ

งานวิทยานิพนธ์นี้เป็นการสร้างองค์ความรู้จากการทดลองทางความคิด วิเคราะห์ของ “คนใน” ประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัว และใช้วิธีวิทยาแบบเรื่องเล่าแนวอัตชีวประวัติ โดยมีผู้หญิงเป็น “องค์ประธาน” ของการศึกษา ซึ่งเป็นก้าวหนึ่งของการพยายามเปิดพื้นที่ให้กับ “เสียง” ที่ถูกทำให้เงียบภายในขอบเขตแห่งความเป็นพื้นที่ส่วนตัว เช่น ครอบครัว และเป็นก้าวแรกที่สำคัญของการสร้างพื้นที่ให้กับการสร้างความรู้จากประสบการณ์ ที่มักถูกเบียดขับจากแวดวงการศึกษา วิจัยกระแสหลักที่เกิดขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญนอกประสบการณ์ผู้มีความสนใจต่อประเด็นความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย

จากประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัวของฉัน ทำให้ตระหนักว่า ครอบครัวของฉันเป็นครอบครัวหนึ่งที่แตกต่างไปจากการผลิตซ้ำของภาพเสนอความเป็นจริงที่เกิดขึ้นกับชีวิตผู้หญิงในงานศึกษา วิจัยประเด็นความรุนแรงในครอบครัวจำนวนมากที่ผ่านมา อันนำมาสู่บทสรุปทั่วไปของการสร้างภาพเหมารวมให้กับผู้หญิงที่ประสบกับความรุนแรงในครอบครัว ในลักษณะของการเป็นผู้ถูกระทำ ที่ไร้อำนาจโดยสมบูรณ์ และเป็นเพียงวัตถุของการศึกษา ในขณะที่ผู้ชายเป็นผู้กระทำ มีอำนาจ อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด แต่ปราศจากซึ่งตัวตนในงานศึกษา อันเป็นการบิดเบือนภาพความสัมพันธ์ชายหญิงในบริบทของความรุนแรงในครอบครัว

การวิเคราะห์ประเด็นความรุนแรงในครอบครัวจากจุดยืนของการเป็นคนในประสบการณ์ ทำให้ฉันได้มุมมอง และข้อค้นพบที่แตกต่างจากการศึกษา วิจัย ก่อนหน้านี้ ดังนี้

1) ครอบครัวเป็นเครือข่ายความสัมพันธ์ทางอำนาจที่ซับซ้อนระหว่างชายหญิง การวิเคราะห์ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ควรมองเห็นถึงความเคลื่อนไหวของอำนาจ ซึ่งจะนำมาสู่การเปิดมุมมองในการพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของการที่ผู้หญิงและผู้ชายสามารถเป็นได้ทั้งผู้กระทำและผู้ถูกระทำได้อย่างเท่าเทียม โดยมีลูกเป็นตัวแปรหนึ่งในการเปลี่ยนชั่วคราวความสัมพันธ์แห่งอำนาจ ซึ่งมักถูกมองข้ามจากงานศึกษาที่ผ่านมา นอกจากนี้ครอบครัวไม่ใช่พื้นที่ที่ให้อำนาจผู้ชายอย่างล้นเหลือ หรือเป็นพื้นที่กดขี่ผู้หญิงเพียงสถานเดียว ครอบครัวสามารถสร้างแรงกดดันให้กับผู้หญิง และผู้ชายได้มากเท่าๆ กัน ผ่านความคาดหวังจากสังคม และจากภายในครอบครัวต่อการปฏิบัติหน้าที่และบทบาทความเป็นหญิง ความเป็นชายภายใต้มายาคติของ “ครอบครัวในอุดมคติ”

2) งานศึกษาวิจัยประเด็นความรุนแรงในครอบครัวในสังคมไทยมักไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษาผู้หญิงจำนวนมาก ที่ยังคงเลือกดำรงอยู่ในความสัมพันธ์แห่งความรุนแรง เหตุผลของการพึ่งพิงทางเศรษฐกิจ ความกลัว ความรัก ฯลฯ เป็นม่านหมอกที่ตึ้นเขิน ในการบดบัง ปิดกั้นให้เห็นเพียงความอ่อนแอของผู้หญิงที่ไม่ก้าวออกจากความสัมพันธ์ ซึ่งนำมาสู่การมองข้าม และละเลยวิธีการต่อรองช่วงชิงอำนาจของผู้หญิงที่เลือกที่จะอยู่ในความสัมพันธ์ที่รุนแรง แม้ทำให้ฉันเห็นถึงวิธีการแบบผู้หญิง ด้วยการใช้เรื่องเล่า กลยุทธ์ประจำวันที่แสนธรรมดา หากแต่ชาญฉลาด และมีประสิทธิภาพในการปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์แห่งอำนาจในครอบครัว ซึ่งได้รักษาความเป็นครอบครัว และสายใยระหว่างสมาชิกในครอบครัวของฉันให้ดำรงอยู่

3) ความรัก มักเป็นคำกล่าวอ้างสั้นๆที่ไม่มีเหตุผลใดมาอธิบายได้ถึงความรู้สึกของผู้หญิงจำนวนมากว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้พวกเธอดำรงอยู่ในความสัมพันธ์ที่รุนแรง ความยากลำบากของการสื่อสารถึงเหตุผลที่ไม่สามารถอธิบายได้นี้ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ความรักถูกละทิ้ง หรือถูกมองข้ามไปอย่างน่าเสียดายในงานศึกษา วิจัยประเด็นความรุนแรงในครอบครัวจำนวนมากที่มีมาก่อน แม้ฉันแสดงให้เห็นว่าความรักของแม่มีหลากหลายมิติ ความรักของแม่ไม่ได้จำกัดอยู่แค่เพียงความรักฉันที่ผู้สาว ที่ถูกมองว่าเป็นกบดัก หรือหลุมพรางที่แสดงออกถึงความไร้อำนาจ ความอ่อนแอ หรือความโง่เขลาของผู้หญิงคนหนึ่งมีต่อคนที่เธอรัก หากแต่ความรักของแม่ได้สร้างให้แม่มีอำนาจต่อรองกับความรุนแรง แม้ทำให้ฉันเห็นว่าการใช้อำนาจด้วยความรัก ทำให้ได้ผลที่แตกต่างไปจากความรักในการใช้อำนาจของพ่อ นั่นคือ ความรักของแม่เป็นความรักที่สร้างสรรค์มากกว่าทำลาย ความรักที่แม่ให้กับพ่อทำให้ความรุนแรงยุติลง ความรักที่แม่มีให้กับลูกได้ปลดปล่อยฉันจากความเจ็บปวด พร้อมทั้งเยียวยาบาดแผลที่แฝงฝัง กัดกร่อนจิตใจฉันมาเป็นเวลานานให้เป็นอิสระจากความโกรธแค้น และเจ็บปวด